

การเข้ารหัสเครื่องหมายสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เพื่อการสื่อสารสาธารณะ

นางสาวพิมพ์นารา กิจโชติประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๕๐

ISBN 974-14-2265-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ENCODING OF 'BAN CHIANG' SIGN-SYMBOL FOR PUBLIC COMMUNICATION

Miss Phimnara Kitchotprasert

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

ISBN 974-14-2265-2

Copyright of Chulalongkorn University

501613

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเข้าร่วมเครือข่ายสหกรณ์ "บ้านเชียง" เพื่อการสื่อสาร
สาธารณะ

โดย

นางสาวพิมพ์นารา กิจโชติประเสริฐ

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไอฟาร วงศ์บ้านคู)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุธี พลพงษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พันธุ์พัฒน์)

นางสาวพิมพ์นารา กิจโชติประเสริฐ: การเข้ารหัสเครื่องหมายสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เพื่อการสื่อสาร
สาธารณะ. THE ENCODING OF 'BAN CHIANG' SIGN - SYMBOL FOR PUBLIC
COMMUNICATION อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร. ศิริชัย ศิริภายะ ๑๘๖ หน้า ISBN 974-14-2265-2

การเข้ารหัสเครื่องหมายสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เพื่อการสื่อสารสาธารณะ เป็นการศึกษาเพื่อให้
ทราบถึงวิธีการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" ให้สื่อสารกับสาธารณะชนได้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์
เจาะลึก การวิเคราะห์ตัวบทและวิเคราะห์เปรียบเทียบการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์
สถานที่ท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์ กับ การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์
กับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี และ ภาคอีสาน จากสื่อป้ายชี้ทาง ป้ายประวัติสถานที่
ท่องเที่ยว และป้ายชื่อองค์กร/สถานที่/โครงการ จำนวน ๕๖ ป้าย โดยใช้แนวคิดรูปแบบพื้นฐานทางการ
สื่อสาร การออกแบบกราฟิกในฐานะการสื่อสาร และสัญลักษณ์วิทยาเป็นแนวทางหลักในการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าลักษณะของสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" ที่สื่อสารกับสาธารณะชนได้คือภาพ
ผสมดัชนี เป็นสารที่ต้องการความรู้จากการเป็นสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรมที่เคยเห็นเครื่องปั้นดินเผาบ้าน
เชียงจนจดจำลักษณะเฉพาะตัวคือลายกันหอยได้ เมื่อเห็นลายกันหอยบนเครื่องปั้นดินเผาจึงจะนึกโยง
คู่ความสัมพันธ์กับเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงมีชื่อเครื่องปั้นดินเผาธรรมดาทั่วไป และแม้สัญลักษณ์ "บ้าน
เชียง" จะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและจดจำได้ในวัฒนธรรมไทยและเป็นมรดกโลก ก็ได้หมายความว่า
เป็นเครื่องมือและเครื่องหมายที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ และการใช้ควบคู่ไปกับถ้อยคำก็ได้ทำให้เกิด
เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ได้เสมอไป

การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" ให้สื่อสารกับสาธารณะชนได้นั้นทำได้ด้วยการเปลี่ยนหน้า
จากสื่อพิธีกรรมเป็นสื่อในชีวิตประจำวันด้วยการอุปสัญลักษณ์ภาพเหมือน/คล้ายเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
ลายกันหอยกับเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลายกันหอย เพื่อเป็นอนุมาณโยงคู่ความสัมพันธ์กับสถานที่
คือ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ภาคอีสาน และสถานที่ท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์ที่จัด
แสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบจากแหล่งโบราณคดี

ทั้งนี้ ป้ายเป็นรหัสที่เปิดให้ตีความ จำเป็นต้องใช้ควบคู่ไปด้วยกันกับไวยากรณ์ภาษาผ่านสื่อ
ประเภทสถานที่/องค์กรเพื่อไม่ให้ตีความเป็นอื่นด้วยการจัดองค์ประกอบแบบวางเคียงกัน การวางเหลี่ยม
กันและการวางซ้อนกันเพื่อเชื่อมต่อรหัสตามลำดับจากบนลงล่างและจากซ้ายไปขวาให้เกิดเป็นสาร โดย
ต้องคำนึงถึงรหัสของสื่อและบริบทสถานที่เพราะป้ายเป็นสื่อที่ผูกติดกับสถานที่ขึ้นอยู่กับว่าใช้ที่ไหน

การเข้ารหัสด้วยวิธีการข้างต้น เกิดเป็นสารที่มีลักษณะเกี่ยวพันกันระหว่างภาพเหมือน/คล้าย
เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลายกันหอยกับไวยากรณ์ภาษาผ่านสื่อประเภทสถานที่/องค์กร โดยภาพ
เหมือน/คล้ายเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลายกันหอยทำหน้าที่เกี่ยวพันภาษาด้วยการสื่อสารคุณค่าความ
เก่าแบบบ้านเชียงและองค์ความรู้ในอดีตของมนุษย์จากการศึกษาทางโบราณคดีที่บ้านเชียง อันเป็นคุณค่า
ที่ลึกซึ้งเกินกว่าจะบรรยายได้ราบซึ่ง/กระจ่างแจ้งด้วยภาษาเพียงลำพัง

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน..... ลายมือชื่อนิสิต..... *กัญญา*
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *หุส ม.*
ปีการศึกษา..... ๒๕๕๐.....

4785097728 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: ENCODING/ SIGN-SYMBOL / BAN CHIANG

MISS PHIMNARA KITCHOTPRASERT:THE ENCODING OF 'BAN CHIANG' SIGN- SYMBOL FOR PUBLIC COMMUNICATION.THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, 186 pp. ISBN 974-14-2265-2

The Encoding of the 'Ban Chiang' Sign-Symbol for Public Communication is a study to investigate the encoding methods of the 'Ban Chiang' sign-symbol in communicating with the public. The study entails in-depth interviews, text analysis and a comparative analysis between the encoding of the 'Ban Chiang' sign as a tourist attraction sign of the museum type and the encoding methods of the 'Ban Chiang' sign as an index associated with the Ban Chiang archeological site, Udon Thani province, and the northeastern region. Using the concepts of mode of communication, graphic design as communication, and semiology, the study looks into signs of directions, signs detailing the history of the tourist attraction, and the signs for organizations/ places/ projects - 56 signs in all.

The study results reveal that the 'Ban Chiang' sign that communicates with the public is a icon mixed with the index. It is a message that requires the knowledge gained from being a member of the cultural group that are familiar with Ban Chiang pottery and remember its specific feature, which is the spiral design on the pottery. Therefore, when the spiral design appears, it is associated with 'Ban Chiang' pottery in particular and not any other pottery in general. Even though 'Ban Chiang' is well-known and remembered in Thai culture and is also a world heritage, it does not mean that the spiral design is a tool or a sign suitable for all occasions. Even when used along with text, the sign does not always achieve its objectives effectively.

The encoding of the 'Ban Chiang' sign-symbol for public communication is achieved by changing the function of ritual media to that of media in daily life, using metaphor. A image that looks similar to Ban Chiang pottery with the spiral design is used to represent the Ban Chiang pottery with the spiral design. This becomes a metonymy, relating it to the place, i.e. the Ban Chiang archeological site, Udon Thani province, the northeastern region, and tourist attractions of museum types that display artifacts found at the archeological sites.

Incidentally, a sign is a code that is open to interpretation. It is necessary to use it along with language grammar through use of place/organization names so that no other interpretations can be made. The sign composition may be side by side, superimposed, or overlap patterns to combine codes in certain orders, from top to bottom and from left to right to create a message. The code of the media and the context of place need to be taken into account as a sign is a medium that is attached with the place depending where it is used.

The encoding using the above methods results in a message that is inter-supportive between the image that looks similar to Ban Chiang pottery with the spiral design and the language grammar through use of place/organization names. The image enhances the language by conveying the value of Ban Chiang antiquity and the body of knowledge of human history from the archeological study at Ban Chiang, a value which is too subtle for one to describe clearly and appreciate solely through the use of language.

Department...MASS COMMUNICATION... Student's signature.....
Field of study...MASS COMMUNICATION... Advisor's signature.....
Academic year.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) พระผู้มีพระคุณอย่างที่สุดอันไม่อาจหาถ้อยคำมาบรรยายได้เท่าความสำนึกในบุญคุณที่มี

กราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ศิริชัย ศิริกายะ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ ให้ความเวลา และจุดประกายความคิดทางการสื่อสารจากการชดหาวัตถุติบที่สั่งสมอยู่ในตัวผู้วิจัย จนทำให้เกิดเป็นการเรียนรู้ อันปรากฏส่วนหนึ่งเป็นรูปวัตถุตั้งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ ผศ.โอฬาร วงศ์บ้านดู่ ผศ.เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ และรศ.สุธี พลพงษ์ ที่กรุณาร่วมเป็นคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ ผอ.สมชาย ณ นครพนม ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร สำหรับทุกคำปรึกษา และ อุตสาหอดทนฟังเรื่องราวความไม่รู้ของผู้วิจัย อันเป็นระหว่างทางที่สำคัญ ที่เป็นพื้นฐานของการก่อเกิดการเรียนรู้ในวันนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์น้อยสุรพล นาถะพินธุ สำหรับคำปรึกษาและที่พึ่งในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางความคิดและการเลือกทางเดินชีวิต ทั้งด้วยคำสั่งสอน คำชี้แนะ และกระทำเป็นแบบอย่าง ถ้าคล้ายปมปัญหาในวันนั้นไปไม่ได้ ก็ไม่ทราบว่าจะมีวันนี้หรือไม่

กราบขอบพระคุณครอบครัว ที่พึ่งที่พิทักษ์ยามยาก ทั้งที่อยู่อาศัย และอาหารการกิน ที่ทำให้ไม่เดือดร้อนจนเรียนจบและทำให้ยังเป็นข้าราชการจน ๆ ที่ทำงานในแดนไกลอยู่ได้

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ชาวศิลปากรทุก ๆ คน ตั้งแต่ภาคเหนือ จรดภาคใต้ : โอ้ พี่ยอด นาดเต้ ตี พี่แป๊ก พี่อ้อย พี่ตัน พี่ต๋อง พี่หม่อง จีบ พี่ป้อ ต้า แด้ว ดวง พี่แดง บี ตงหยู : ขอบคุณพี่ปู และน้องนิเทศศาสตร์จุฬา (MC 14) : กุล จำ เก๋ หยีน ต่วย ป่วย จอม น้ำผึ้ง และผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนถึงผู้เกี่ยวข้องที่มีได้เอ่ยนามทุกท่าน

สุดท้าย ขอบพระคุณธรรมะของพระพุทธเจ้า ขอบคุณจูเนียร์และหมีน้อยที่อยู่เคียงข้างกันเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.. ..	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญแผนผัง.....	ฎ
สารบัญป้าย.....	ฐ
บทที่	
๑	บทนำ.....๑
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....๑
	ปัญหานำวิจัย.....๑๕
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....๑๖
	ขอบเขตการวิจัย.....๑๖
	ข้อสันนิษฐานการวิจัย.....๑๖
	นิยามศัพท์.....๑๗
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....๑๘
๒	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....๑๙
๓	ระเบียบวิธีวิจัย.....๓๐
	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....๓๐
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....๖๑
	วิธีการนำเสนอข้อมูล.....๖๘
๔	การเปรียบเทียบเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยว ประเภทพิพิธภัณฑ์บนป้ายชี้ทางสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเข้ารหัสเป็นดัชนีโยงคู่ความ สัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงจากป้ายชี้ทางสถานที่ทั่วไป..... ๗๐
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายชี้ทางสถานที่ท่องเที่ยว..... ๗๐

บทที่

หน้า

๔	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง.....	๑๓๔
๕	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์บนป้ายประวัติสถานที่ท่องเที่ยว.....	๑๔๐
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์บนป้ายประวัติ จัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.....	๑๔๐
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์บนป้ายประวัติ จัดทำโดยกรุงเทพมหานคร.....	๑๔๕
๖	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับจังหวัดอุดรธานี ภาคอีสานตอนบนและแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงบนป้ายชื่อสถานที่/องค์กร/โครงการ.....	๑๖๐
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับจังหวัดอุดรธานี....	๑๖๐
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับภาคอีสานตอนบน.....	๑๖๘
	การเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง.....	๑๗๑
๗	บทสรุป.....	๑๗๗
	รายการอ้างอิง.....	๑๘๑
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๑๘๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	จำแนกป้ายที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา เป็น ๓ ประเภท.....	๖๒
๓.๒	จำแนกป้ายชี้ทาง.....	๖๓
๓.๓	จำแนกป้ายชี้ทางสำหรับรถยนต์.....	๖๔
๓.๔	จำแนกป้ายชี้ทางสำหรับคนเดินเท้า.....	๖๕
๓.๕	จำแนกป้ายชี้ทางสถานที่สำคัญทั่วไป.....	๖๖
๓.๖	จำแนกป้ายประวัติสถานที่ท่องเที่ยว.....	๖๖
๓.๗	จำแนกประเภทสถานที่ท่องเที่ยวจากป้ายประวัติสถานที่ท่องเที่ยว.....	๖๗
๓.๘	จำแนกป้ายชื่อสถานที่/องค์กร.....	๖๗
๔.๑	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง:ติดตั้งในเมือง.....	๘๘
๔.๒	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง:ติดตั้งนอกเมือง.....	๘๘
๔.๓	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า:ติดตั้งนอกเมือง.....	๑๑๑
๔.๔	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า:ติดตั้งในเมือง.....	๑๑๒
๔.๕	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายชี้ทางสำหรับคนเดินเท้า:ป้ายที่ใช้ชื่อขึ้นต้นว่าพิพิธภัณฑ์.....	๑๒๙
๔.๖	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายชี้ทางสำหรับคนเดินเท้า:ป้ายที่ไม่ใช้ชื่อขึ้นต้นว่าพิพิธภัณฑ์.....	๑๓๒
๔.๗	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีโยงคู่ความสัมพันธ์กับ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงบนป้ายชี้ทางสถานที่ทั่วไปจากแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง..	๑๓๘
๕.๑	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายประวัติ.....	๑๕๘
๕.๒	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นสัญลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์บนป้ายประวัติ ติดตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร.....	๑๕๘
๖.๑	สรุปการเข้ารหัสสัญลักษณ์ "บ้านเชียง" เป็นดัชนีบนป้ายชื่อสถานที่/องค์กร/โครงการ.....	๑๗๕

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑.๑	หลุมฝังศพคนก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง ที่วัดโพธิ์ศรีใน บ้านเชียง จ.อุดรธานี.....	๒
๑.๒	เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลายก้นหอย.....	๓
๑.๓	เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลาย concentric.....	๓
๑.๔	เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงลายแบบ sigmoid.....	๓
๑.๕	การจัดแสดงภายในห้องนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาสมัยต่าง ๆ.....	๔
๑.๖	หลุมจัดแสดงพิธีกรรมการฝังศพของบ้านเชียงสมัยปลายที่นิยมการอุทิศ เครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสีแดงให้ศพ.....	๕
๑.๗	หนังสือมรดกโลกบ้านเชียง.....	๕
๑.๘	แผ่นพับ.....	๕
๑.๙	การจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสีแดงและเครื่องสำริดของบ้านเชียง ห้อง ประวัติศาสตร์ชาติไทย.....	๖
๑.๑๐	การจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงภายในห้องก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง.....	๖
๑.๑๑	หลุมจำลองพิธีกรรมการฝังศพโดยมีเครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสีแดงเป็นสิ่งอุทิศให้ศพ จัดแสดงภายในห้องก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง.....	๗
๑.๑๒	ปกหนังสืองานฉลองมรดกโลกบ้านเชียง ๕๐๐๐ ปี.....	๘
๑.๑๓	ภาพหลุมขุดค้นบ้านเชียงจากบทความเรื่อง "บ้านเชียงประทีปดวงใหม่ของอดีต"	๙
๑.๑๔	ภาพพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง จากบทความเรื่อง "บ้านเชียง"	๙
๑.๑๕	บทความเรื่อง หม้อเขียนสี ภาชนะสำหรับพิธีศพ จากสยามอารยะ.....	๑๐
๑.๑๖	ภาพการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงจำลอง จากบทความเรื่อง หม้อบ้านเชียง หัตถศิลป์แผ่นดินสยาม.....	๑๐
๑.๑๗	ภาพหลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีใน จากนิตยสารศิลปวัฒนธรรม.....	๑๑
๑.๑๘	ภาพลายเส้นเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง เผยแพร่โดยนิตยสาร อสท.....	๑๑
๑.๑๙	ภาพหลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีใน เผยแพร่ในนิตยสารกินรี.....	๑๒
๑.๒๐	ภาพหลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีใน เผยแพร่โดยนิตยสารกินรี.....	๑๒
๑.๒๑	ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกเลียนแบบเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง.....	๑๓
๑.๒๒	สินค้าที่ระลึกจากหมู่บ้านบ้านเชียง.....	๑๓
๑.๒๓	การเขียนลายบนเครื่องปั้นดินเผา.....	๑๓
๑.๒๔	สินค้าที่ระลึกตกแต่งด้วยเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง.....	๑๓

ภาพที่	หน้า
๑.๒๕ เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงจำลอง ตกแต่งหน้าโรงเรียนบ้านเชียงประชาเขต.....	๑๔
๑.๒๖ สมุดรายงานลายหม้อบ้านเชียง.....	๑๔
๑.๒๗ การ์ดปีใหม่ลายหม้อบ้านเชียง.....	๑๔
๑.๒๙ แสตมป์ครบรอง ๑๐๐ ปี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร.....	๑๔
๑.๓๐ แสตมป์ชุดภาชนะลายเขียนสีบ้านเชียง.....	๑๔
๒.๑ ภาพแมว.....	๑๙
๔.๑ ลายก้นหอยยุคหินใหม่ของจีน.....	๗๓
๔.๒ ลายก้นหอย.....	๗๓
๔.๓ ลายก้นหอย.....	๗๓
๔.๔ ลายก้นหอย.....	๗๓
๖.๑ ภาพลายเส้นเครื่องปั้นดินเผาจากหลุมฝังศพหมายเลข ๙.....	๑๗๓

สารบัญแนมฝั่ง

แผนฝั่งที่	หน้า
๒.๑ ความสัมพันธ์ของการเกิดสัญญาณ.....	๒๓
๒.๒ ระดับของความหมาย.....	๒๔

สารบัญ่บาย

บายที่		หน้า
๓.๑	บายชี้ทางแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง.....	๓๒
๓.๒	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์มานุษยชาติวิทยา.....	๓๒
๓.๓	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์.....	๓๓
๓.๔	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์เขาสัตว์.....	๓๓
๓.๕	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์เขาสัตว์.....	๓๓
๓.๖	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์ทหารเรือ.....	๓๔
๓.๗	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด.....	๓๔
๓.๘	บายชี้ทางแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท.....	๓๔
๓.๙	บายชี้ทางสังคโลก,ทองโบราณ.....	๓๕
๓.๑๐	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สวรรคควรนายก.....	๓๕
๓.๑๑	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ รามคำแหง.....	๓๖
๓.๑๒	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น.....	๓๖
๓.๑๓	บายชี้ทางแหล่งโบราณคดีโนนเมือง.....	๓๗
๓.๑๔	บายชี้ทางแหล่งโบราณคดีบ้านเมืองเพีย.....	๓๗
๓.๑๕	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทย.....	๓๘
๓.๑๖	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า.....	๓๘
๓.๑๗	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง.....	๓๙
๓.๑๘	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี.....	๓๙
๓.๑๙	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พาณิชยน์าวี.....	๔๐
๓.๒๐	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ชุมพร.....	๔๐
๓.๒๑	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช.....	๔๑
๓.๒๒	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา.....	๔๑
๓.๒๓	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์ผ้า.....	๔๑
๓.๒๔	บายชี้ทางเตาเผาโบราณบ้านป่อสวก.....	๔๒
๓.๒๕	นิเวศพิพิธภัณฑ์ป่อสวก.....	๔๒
๓.๒๖	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร.....	๔๓
๓.๒๗	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ช้างต้น.....	๔๔
๓.๒๘	บายชี้ทางพิพิธภัณฑ์หินแปลก.....	๔๔

ป้ายที่	หน้า
๓.๒๙	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบางกอก.....๔๔
๓.๓๐	ป้ายชี้ทางหอศิลป์แห่งชาติ.....๔๕
๓.๓๑	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานป็นใหญ่.....๔๕
๓.๓๒	ป้ายชี้ทางอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ.....๔๕
๓.๓๓	ป้ายชี้ทางบึงนาค้า.....๔๖
๓.๓๔	ป้ายชี้ทางสถานีอนามัยตำบลบ้านเชียง.....๔๖
๓.๓๕	ป้ายชี้ทางสกลนคร.....๔๖
๓.๓๖	ป้ายชี้ทางบ้านพวนรับเสด็จ.....๔๖
๓.๓๗	ป้ายชี้ทางหลุมโบราณคดีวัดโพธิ์ศรีโน.....๔๖
๓.๓๘	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง.....๔๗
๓.๓๙	ป้ายชี้ทางโรงเรียนบ้านเชียงประชาเขต.....๔๗
๓.๔๐	ป้ายชี้ทางวัดสระแก้ว.....๔๗
๓.๔๑	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานหทารเรือ.....๔๘
๓.๔๒	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเก่า.....๔๘
๓.๔๓	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พาณิชยน์าวี.....๔๙
๓.๔๔	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร.....๕๐
๓.๔๕	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์.....๕๐
๓.๔๖	ป้ายประวัติการจัดแสดงหอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าฯ.....๕๑
๓.๔๗	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานหินแปลก.....๕๑
๓.๔๘	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานบ้านไทย จิม ทอมป์สัน.....๕๒
๓.๔๙	ป้ายประวัติการจัดแสดงบ้านเจ้าพระยา.....๕๒
๓.๕๐	ป้ายประวัติการจัดแสดงบ้านพระอาทิตย์.....๕๓
๓.๕๑	ป้ายชื่อถนนหมากแข้ง.....๕๔
๓.๕๒	ป้ายชื่อสัญลักษณ์ "Spicy Isan".....๕๕
๓.๕๓	ป้ายชื่อสัญลักษณ์ "Spicy Isan"๕๕
๓.๕๔	ป้ายชื่อโรงแรมบ้านเชียงบนหน้าเวทแสดงที่ตั้งโรงแรมบ้านเชียง.....๕๖
๓.๕๕	ป้ายชื่อโรงแรมบ้านเชียง ติดประชาสัมพันธ์สำนักงานทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุดรธานี.....๕๖
๓.๕๖	ป้ายชื่อโครงการ Ban Chiang Project๕๗
๔.๑	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชุมพร.....๗๕

ป้ายที่	หน้า
๔.๒	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา.....๗๖
๔.๓	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์ทหารเรือ.....๗๖
๔.๔	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์มานุษยชาติวิทยา.....๗๖
๔.๕	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์เขาสัตว์.....๗๖
๔.๖	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พาณิชยน์าวี.....๗๗
๔.๗	ป้ายชี้ทางสังคโลก,ทองโบราณ.....๗๘
๔.๘	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช.....๙๐
๔.๙	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์เขาสัตว์.....๙๐
๔.๑๐	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์วิทยาศาสตร์.....๙๑
๔.๑๑	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี.....๙๑
๔.๑๒	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด.....๙๑
๔.๑๓	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น.....๙๒
๔.๑๔	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง.....๙๒
๔.๑๕	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทอง.....๙๒
๔.๑๖	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเก่า.....๙๓
๔.๑๗	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรคตวนายก.....๙๓
๔.๑๘	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์ผ้า.....๙๓
๔.๑๙	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์วิถีชีวิตชาวนาไทย.....๙๔
๔.๒๐	ป้ายชี้ทางเตาเผาโบราณบ้านบ่อสวก.....๙๔
๔.๒๑	ป้ายชี้ทางนิเวศพิพิธภัณฑท์บ่อสวก.....๙๔
๔.๒๒	ป้ายชี้ทางในสนามบินDusseldouประเทศเยอรมันนี.....๑๐๐
๔.๒๓	ป้ายองค์การพิพิธภัณฑท์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ.....๑๐๑
๔.๒๔	ป้ายชี้ทางแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท.....๑๑๓
๔.๒๕	ป้ายชี้ทางแหล่งโบราณคดีบ้านเมืองเพ็ญ.....๑๑๔
๔.๒๖	ป้ายชี้ทางแหล่งโบราณคดีโนนเมือง.....๑๑๕
๔.๒๗	ป้ายชี้ทางแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง.....๑๑๖
๔.๒๘	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร.....๑๑๙
๔.๒๙	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ช้างต้น.....๑๒๐
๔.๓๐	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑท์ปืนใหญ่.....๑๒๐

ป้ายที่	หน้า
๔.๓๑	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑ์หินแปลก.....๑๒๐
๔.๓๒	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก.....๑๒๐
๔.๓๓	ป้ายชี้ทางหอศิลป์แห่งชาติ.....๑๒๑
๔.๓๔	ป้ายชี้ทางอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ.....๑๒๑
๔.๓๕	ป้ายชี้ทางบึงนาค้า.....๑๓๖
๔.๓๖	ป้ายชี้ทางสถานีอนามัยตำบลบ้านเชียง.....๑๓๖
๔.๓๗	ป้ายชี้ทางสกลนคร.....๑๓๖
๔.๓๘	ป้ายชี้ทางบ้านพวนรับเสด็จ.....๑๓๖
๔.๓๙	ป้ายชี้ทางหลุมโบราณคดีวัดโพธิ์ศรีใน.....๑๓๖
๔.๔๐	ป้ายชี้ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง.....๑๓๖
๔.๔๑	ป้ายชี้ทางโรงเรียนบ้านเชียงประชาเขต.....๑๓๖
๔.๔๒	ป้ายชี้ทางวัดสระแก้ว.....๑๓๖
๕.๑	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า.....๑๔๐
๕.๒	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พานิชย์นาวี.....๑๔๑
๕.๓	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ทหารเรือ.....๑๔๒
๕.๔	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร.....๑๔๖
๕.๕	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์.....๑๔๗
๕.๖	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์หินแปลก.....๑๔๘
๕.๗	ป้ายประวัติการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์บ้านไทย จิม ทอมป์สัน.....๑๔๙
๕.๘	ป้ายประวัติการจัดแสดงหอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ.....๑๕๐
๕.๙	ป้ายประวัติการจัดแสดงบ้านเจ้าพระยา.....๑๕๑
๕.๑๐	ป้ายประวัติการจัดแสดงบ้านพระอาทิตย์.....๑๕๒
๖.๑	ป้ายชื่อถนนหมากแข้ง.....๑๖๑
๖.๒	ป้ายชื่อโรงแรมบ้านเชียง.....๑๖๕
๖.๓	ป้ายชื่อโรงแรมบ้านเชียงบนหน้าเวปแสดงที่ตั้งโรงแรมบ้านเชียง.....๑๖๗
๖.๔	ป้ายชื่อสัญลักษณ์Spicy Isan บนสื่อสิ่งพิมพ์.....๑๖๙
๖.๕	ป้ายชื่อสัญลักษณ์Spicy Isan บนสื่อสิ่งพิมพ์.....๑๗๐
๖.๖	ป้ายชื่อโครงการThe Ban Chiang Project๑๗๒